# Taustamuistio: Lahden kaupungin Kestävän kasvun ympäristökaupunki ja Uuden ajan yliopistokaupunki -kärkiohjelmat

Johanna Särkijärvi & Sampsa Nissinen, kasvupalvelut.

5.10.2026

## Yhteenveto

Lahden kestävän kasvun vahvuus rakentuu uudistuvasta elinkeinotoiminnasta, kasvavasta yliopistokaupungista ja ympäristökaupunkiedelläkävijyydestä. Niitä täydentävät elävä kaupunki, kestävä väestönkasvu sekä rahoituksen, datan ja kumppanuuksien kaltaiset läpileikkaavat tekijät. Vaikuttavuus syntyy yhteisestä suunnasta: kaupunki, Business Lahti, korkeakoulut, oppilaitokset, yritykset, asukkaat ja palvelujen käyttäjät rakentavat ja toteuttavat ratkaisuja yhdessä.

Lahden kasvua kannattaa johtaa TKI-vetoisena, ilmastokestävänä ja kumppanuuksiin perustuvana kokonaisuutena. Strategiset kestävän kasvun kärjet, osaajapolut, kampuskehitys, ympäristö- ja ilmastoratkaisut, luonnon monimuotoisuus, elävä kaupunki sekä tiedolla johtaminen kannattaa kytkeä nykyistä vahvemmin toisiinsa. Näin ne vahvistavat sekä ihmisten hyvää arkea että Lahden kestävää elinvoimaa. Ympäristökaupunkiedelläkävijyys vahvistaa Lahden kestävää kasvua. Samalla se velvoittaa kaupunkia vähentämään päästöjä, sopeutumaan ilmastonmuutokseen, turvaamaan luonnon kantokykyä ja huolehtimaan tulevien sukupolvien toimintaedellytyksistä.

## Johdanto

Lahti on kymmenen viime vuoden aikana vahvistanut asemaansa ympäristökaupunkina, kasvattanut korkeakoulupohjaansa, houkutellut merkittäviä teollisia investointeja ja lisännyt kiinnostavuuttaan osaajien, opiskelijoiden ja asukkaiden silmissä. Muutos näkyy myös kaupungin kansallisen ja kansainvälisen näkyvyyden vahvistumisena. Samalla kasvun ehdot ovat muuttumassa: julkisen talouden kireys, kuntien valtionosuuksiin kohdistuvat leikkauspaineet, työvoiman saatavuuden haasteet, kansainvälisen toimintaympäristön epävakaus sekä ilmastonmuutoksen vaikutukset ja sopeutumistarpeet asettavat Lahdelle uudenlaisia vaatimuksia.

Tämä taustamuistio kuvaa, mistä lähtökohdista Lahden kärkiohjelmat voivat vahvistaa kaupungin TKI-vetoista kestävää kasvua pidemmällä aikavälillä. Muistion ydinviesti on, että kasvu rakentuu erityisesti kolmesta toisiaan vahvistavasta ajurista: uudistuvasta elinkeinotoiminnasta, kasvavasta yliopistokaupungista sekä ympäristökaupunki-edelläkävijyydestä. Ympäristökaupunkiedelläkävijyys ymmärretään sekä kestävän kasvun mahdollistajana että vastuuna päästöjen vähentämisestä, ilmastonmuutokseen sopeutumisesta, luonnon monimuotoisuuden vahvistamisesta ja luonnon kantokyvyn turvaamisesta. Näitä täydentävät elävä kaupunki, väestökehitys sekä rahoituksen, datan ja kumppanuuksien kaltaiset läpileikkaavat tekijät.

Muistio toimii Kestävän kasvun ympäristökaupunki ja Uuden ajan yliopistokaupunki -kärkiohjelmien yhteisenä tausta-aineistona. Se kokoaa valmistelun kannalta keskeiset kasvun ajurit, toimintamallit ja yhteistyörakenteet yhteen niin, että kärkiohjelmien tavoitteet, toimenpiteet ja pääviestit voidaan rakentaa yhteiselle kokonaiskuvalle. Muistio ei ole erillinen ohjelma, vaan valmistelun työväline, jota voidaan päivittää vuosittain kärkiohjelmatyön edetessä.

Kärkiohjelmien yhteinen toimintamalli perustuu quadruple helix -ajatteluun. Se tarkoittaa, että kaupunki, yritykset, korkeakoulut ja asukkaat kehittävät ratkaisuja yhdessä. Vaikuttavuus syntyy yhteisten tavoitteiden, toinen toisiaan tukevien toimenpiteiden sekä pitkäjänteisen tavoitteellisen työn kautta. Lahdessa mukana ovat myös opiskelijat, yhteisöt, palvelujen käyttäjät ja muut arjen toimijat. Kaupunki luo suunnan ja edellytykset. Yritykset uudistavat liiketoimintaa ja investoivat. Korkeakoulut tekevät tutkimus-, kehittämis- ja

innovaatiotoimintaa sekä kouluttavat osaajia. Asukkaat ja palvelujen käyttäjät osallistuvat ratkaisujen kehittämiseen, kokeiluun ja käyttöönottoon.

# Keskeiset kasvun ajurit

## 1. Uudistuva elinkeinotoiminta

### Strategiset kestävän kasvun kärjet

Lahden alueen elinvoiman kehittyminen pidemmällä aikavälillä edellyttää elinkeinorakenteen uudistumista ja TKI-vetoista kasvua. Lahden seudun TKI-vetoisen kestävän kasvun ydin muodostuu viidestä strategisesta kärjestä: sähköisestä liikenteestä, kestävästä ruoka- ja juomajärjestelmästä, kestävästä rakennetusta ympäristöstä, älykkäistä teollisista ratkaisuista sekä kestävästä matkailusta. Jokaisen kärjen takana on alueen selkeitä vahvuuksia, laaja-alaista osaamista, yrityksiä sekä kasvavaa markkinapotentiaalia. Neljää ensimmäistä kärkeä kannattaa kehittää entistä vahvemmin TKI-vetoisesti. Matkailun kehittämisen painopisteet liittyvät enemmän mm. yhteistyöhön, kestävyyteen ja markkinointiin.

Strategiset kärjet kokoavat yhteen alueen yritykset, TKI-toiminnan, tutkimus- ja koulutusympäristöt, osaajat, sijoittumispalvelut ja pilotointiympäristöt. Niiden avulla voidaan vahvistaa kestävää yritystoimintaa, houkutella uusia investointeja, uudistaa elinkeinoja sekä auttaa yrityksiä hyödyntämään TKI-toimintaa, dataa ja kansainvälisiä markkinoita. Kaikissa kärjissä datapohjainen yhteinen liiketoiminnan kehittäminen korostuu kilpailukyvyn lähteenä. Korkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset kouluttavat osaajia kaikkiin kärkiin. Koulutuksen kautta myös nykyiset työnhakijat, seudulle muuttaneet ja täällä opiskelevat voivat työllistyä näille aloille.

Strategiset kärjet ohjaavat elinkeinopolitikan toimeenpanoa ja resurssien kohdentamista, mutta mm. Business Lahden yrityspalvelujen on tärkeää palvella alueen yrityskenttää laajasti ja avoimesti. Strategisten kärkien varaan rakentuva TKI-vetoinen kasvu ei sulje pois muuta yritystoimintaa, vaan vahvistaa koko seudun yritysten uudistumista, kilpailukykyä ja kasvumahdollisuuksia. Strategisten kärkien rinnalla Business Lahti voi edistää muita valtakunnallisiin klustereihin liittyviä tulevaisuuden kasvualoja, kuten meriteollisuutta sekä puhtaan siirtymän ja puolustus- ja kaksikäyttöteknologian ratkaisuja.

#### Sähköinen liikenne

Sähköinen liikenne rakentuu alueen sähköisen liikenteen yritysverkoston, vahvojen lataus- ja energiaratkaisujen sekä korkeakouluyhteistyön varaan. Kasvun mahdollisuudet liittyvät erityisesti raskaan liikenteen sähköistymiseen, latausinfrastruktuuriin, energianhallintaan,

akku- ja voimansiirtoteknologiaan, ohjelmistoihin sekä sähköisen logistiikan uusiin palvelumalleihin. Business Lahden koordinoimaan sähköisen liikenteen GEM-verkostoon kuuluu laaja joukko yrityksiä, joilla on kasvupotentiaalia. LUT-yliopiston ja veturiyrityksen yhteinen sähköisen liikenteen tutkimuskeskus on tärkeä alusta alueen TKI-hankkeiden käynnistämiseksi. Lisäksi Kempowerin Business Finland veturihanke kokoaa toimijoita yhteiseen verkottuneeseen tutkimusohjelmaan. Olemassa olevien ja kehittyvien yhteistyörakenteiden kautta sähköistä liikennettä voidaan pitää Lahden seudun TKI-vetoisen kasvun edelläkävijänä.

### Kestävä ruoka- ja juomajärjestelmä

Kestävä ruoka- ja juomajärjestelmä perustuu Päijät-Hämeen vahvaan elintarvike- ja juomateollisuuteen, alueen puhtaaseen veteen, jalostusosaamiseen sekä kasvavaan koulutus- ja TKI-pohjaan. Kasvumahdollisuuksia on erityisesti kasvipohjaisissa tuotteissa, viljapohjaisissa juomissa, resurssiviisaudessa, sivuvirtojen hyödyntämisessä, prosessiteknologiassa sekä vientiin ja korkeamman jalostusarvoon keskittyvissä kuluttajatuotteissa. Lahden alueella toimii lähes 100 toimialan yritystä, joista suuri osa on pieniä tai mikroyrityksiä. Muutamat isot alan yritykset toimivat alan veturiyrityksinä. Vuonna 2003 perustetussa viljaklusterissa toimivien yritysten liikevaihto on alueella merkittävä. LAB- ja LUT- korkeakoulujen osaaminen on tärkeä osa-alue osaamiskeskittymän kehittymisen kannalta. Esimerkiksi LABin Food Pilot Plant tarjoaa laboratorioympäristöjä alueen yritysten kehitystyön tueksi. Vaikka alan panostukset TKI-toimintaan ovat olleet suhteellisen pieniä, niin laajempaan verkottuneeseen TKI-toimintaan on potentiaalia.

### Kestävä rakennettu ympäristö

Kestävä rakennettu ympäristö yhdistää korjausrakentamisen, vähähiiliset materiaalit, infrastruktuurin resilienssin ja dataohjatun suunnittelun. Rakennus- ja yhdyskuntatekniikan koulutus- ja tutkimustoiminta sekä kestävän infrarakentamisen tutkimusalustat vahvistavat Lahden mahdollisuutta profiloitua pidemmällä aikavälillä valtakunnalliseksi osaamis- ja liiketoimintakeskittymäksi. Kaupunki voi toimia tässä kehitys- ja pilotointiympäristönä. Kaupungille tärkeä tavoite on kehittää kaupunkiympäristön laatua ja toimivuutta. Samalla yhteistyön ja TKI-hankkeiden kautta edistetään yritys- ja osaamisverkoston kehittymistä. Rakentamisen kiertotalous (RAKI) -klusterissa toimii merkittävä määrä toimialan yrityksiä ja sen tavoitteena on tukea kiertotalouden toimintamalleja sekä TKI- ja liiketoiminnan

kehittämistä. Kiinteistö- ja rakennusala ei ole perinteisesti ollut TKI-intensiivinen, ja kehitystyö on monelta osin suuntautunut kotimarkkinaan. Lahden alueella toimii myös yrityksiä, joilla on kansainvälistä liiketoimintaa ja omaa TKI-toimintaa. LUT-yliopiston uusi rakennustekniikan koulutusohjelma vahvistaa kärjen osaamisperustaa.

### Älykkäät teolliset ratkaisut

Älykkäät teolliset ratkaisut yhdistävät Lahden seudun yritysten käytännönläheisen teollisen osaamisen, LUT-yliopiston tutkimusvahvuudet sekä LAB-ammattikorkeakoulun soveltavan kehittämis- ja yritysyhteistyön. Kasvun mahdollisuuksia on erityisesti teollisen datan, automaation, tekoälyn, kyberturvallisuuden sekä digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisessä. Kärjen vahvuus on siinä, että ratkaisuja voidaan kehittää ja ottaa käyttöön suoraan tuotanto-, energia- ja palveluympäristöissä. Tällöin tutkimus, teknologia ja yritysten uudistuminen muuttuvat käytännön liiketoiminnaksi. Alueella on tunnistettu ainakin useita kymmeni5ä teollisuusyrityksiä, jotka kehittävät tai hyödyntävät merkittävästi digitaalisia ratkaisuja.

### Kestävä matkailu

Kestävä matkailu vahvistaa Lahden seudun asemaa ympärivuotisena, kansainvälisesti kiinnostavana ja vastuullisena matkailu-, tapahtuma- ja kokousalueena. Kasvua voidaan hakea erityisesti luonto- ja vesistömatkailuun, kokous- ja kongressimatkailuun, muihin tapahtumiin sekä urheiluun, liikuntaan, kulttuuriin ja ympäristökaupunkiin liittyviin palveluihin. Business Lahden matkailutehtävän kautta kestävää matkailua voidaan kehittää osana seudun elinvoimaa, yritysten kasvua, kansainvälistä näkyvyyttä ja ympärivuotista palvelutarjontaa. Business Lahden yhdistymisen kautta mahdollisuudet tukea kestävän matkailun uudistumista ja kasvua ovat entistä vahvemmat. Synergioita on saatavissa mm. urheilu- ja liikuntateemassa, joka on toisaalta matkailun tärkeä vetovoimatekijä, mutta myös kansainvälisen kasvun mahdollisuus ratkaisuja tuottaville yrityksille. Kestävä matkailu vahvistaa samalla elävää kaupunkia, osaajien vetovoimaa ja paikallisten palveluyritysten toimintaedellytyksiä.

### Sijoittumispalvelut

Sijoittumispalvelujen tulee tukea Lahden seudun strategisia kärkiä ja uudistuvan elinkeinotoiminnan tavoitteita. Viimeaikaiset investoinnit osoittavat, että Lahti pystyy houkuttelemaan kansallisia ja kansainvälisiä investointeja, kun tarjolla on uskottava yhdistelmä osaamista, verkostoja, puhdasta energiaa, toimivaa infraa, tontteja, TKI-

kumppaneita ja sujuvia prosesseja. Sijoittumispalveluita kannattaa suunnata erityisesti yrityksiin ja investointeihin, jotka uudistavat alueen elinkeinotoimintaa, lisäävät TKI-vetoista kasvua ja vahvistavat kestävää yritystoimintaa.

Business Lahden tehtävänä on vauhdittaa Lahden seudun kestävää kasvua ja elinkeinojen uudistumista. Se hankkii alueelle uusia yrityksiä, investointeja, osaamista ja työpaikkoja sekä tukee alueen yritysten kasvua, kansainvälistymistä ja TKI-rahoituksen hyödyntämistä. Yhden luukun periaatteella toimien Business Lahti kokoaa sijoittujille tontit, infraedellytykset, korkeakoulukumppanit, yritysverkostot, osaajapalvelut ja alueen vetovoimatekijät yhtenäiseksi tarjoomaksi. Teollisissa investoinneissa monipaikkainen teollisuuspuisto on keskeinen seudullinen alusta, jonka onnistumista voivat tulevaisuudessa tukea yhteinen brändi, hallintamalli, rahoitus ja investoijapalvelu. Uudistuvan elinkeinotoiminnan näkökulmasta teollisuuspuisto toimii alustana puhtaan energian, kestävän logistiikan, datatalouden, vähähiilisten ratkaisujen ja yritysten välisten arvoketjujen kehittämiselle. Lisäksi tavoitteena on saada Lahden seudulle lisää osaamisintensiivisiä yrityksiä, jolloin alueen korkeakoulut ja TKI-verkostot toimivat yhtenä merkittävänä vetovoimatekijänä.

**Uusi yritystoiminta ja osaajapohjan vahvistaminen**

Uuden yritystoiminnan ja osaajapohjan vahvistaminen kokoaa yhteen startup-toiminnan, pk-yritysten uudistumisen ja oppilaitosyhteistyön. Positiivisesta kehityksestä huolimatta alueen startup-ekosysteemi on vielä suhteellisen vaatimaton kansallisiin verrokkikaupunkeihin nähden. Kehittyvä startup-ekosysteemi on kuitenkin tärkeä osa alueen uudistumista. Se tukee uusien kasvuyritysten kehittymistä ja kasvua. Tämän lisäksi se voi parhaimmillaan tukea perinteisten yritysten uudistumista ja strategisten kärkien vahvistumista. StartHub- sekä muu startup- ja kasvuyritystoiminta, klusterien kehittämisvalmistelu, Tulevaisuuden osaajat -ohjelma, työllisyyspalveluiden talent matching sekä Salpauksen ammatillinen koulutus muodostavat käytännön polkuja, joilla opiskelijat, uudet yritysaihiot ja kasvuyritykset kytkeytyvät Lahden strategisiin kärkiin. Oleellista on tunnistaa alueen startup-ekosysteemin erottautumistekijät ja jatkaa ekosysteemin edelleen kehittämistä alueen vahvuuksiin pohjautuen.

## 2. Kasvava yliopistokaupunki ja osaaminen

Lahti rakentuu yliopistokaupungiksi, jossa korkeakoulut, kaupunki, yritykset ja toisen asteen koulutus muodostavat entistä tiiviimmän osaamisekosysteemin. Korkeakoulujen kasvu, kehittyvä TKI-yhteistyö ja opiskelijoiden jääminen Lahden seudulle lisäävät kaupungin ja koko alueen elinvoimaa. TKI-toiminnan, koulutuksen ja työelämän yhteyksiä kannattaa tiivistää entisestään. Lahden etu on kyky rakentaa yhteistyötä, joka näkyy päivittäisessä työssä eikä jää vain hankkeiden varaan.

Yliopistokaupungin kasvu ei perustu vain LUTin, LABin ja Helsingin yliopiston vahvistumiselle, vaan myös siihen, että koulutuspolut, jatkuva oppiminen, opiskelijoiden työllistyminen ja yritysten osaajatarpeisiin vastaaminen muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Myös Koulutuskeskus Salpauksella on keskeinen rooli, sillä osaamisen kehittäminen kaikilla koulutusasteilla on olennainen osa Lahden tavoitetta kasvaa kansainväliseksi yliopistokaupungiksi ja yritysten yliopistokaupungiksi.

Uuden ajan yliopistokaupunki -kärkiohjelma koostuu neljästä pääprojektista: Tulevaisuuden kampus, koulutustarjonnan kehittäminen, TKI-vetoinen kasvu sekä opiskelijaelämä (pitovoima). Yhteinen tavoite on vahvistaa Lahden asemaa kasvavana yliopistokaupunkina, jossa korkeakoulujen kasvu, yritysten osaajatarpeet, TKI-toiminta, tutkimuksen kaupallistaminen, kampuskehitys ja opiskelijoiden kiinnittyminen kaupunkiin muodostavat yhtenäisen tavoitteellisesti johdetun kokonaisuuden.

### Koulutus ja osaajien pitovoima

Lahden korkeakoulutoiminta on kasvanut viime vuosina merkittävästi ja kehitys jatkuu tulevina vuosina. Esimerkiksi LUTin rakennus- ja yhdyskuntatekniikan sekä kemiantekniikan koulutusavaukset, LABin koulutuksen uudistuminen ja Helsingin yliopiston kanssa selvitettävät yhteistyömahdollisuudet ovat osa tätä muutosta. Tavoitteena on rakentaa osaamispolkuja, jotka yhdistävät toisen asteen koulutuksen, korkeakouluopinnot, työelämän ja jatkuvan oppimisen.

Opiskelijoiden pitovoiman vahvistaminen on keskeinen osa yliopistokaupungin kasvua. Se edellyttää kaupungilta selkeää johtamista ja eri toimijoiden yhteistä kehittämistä. Opiskelijoiden, kansainvälisten osaajien ja tutkijoiden jäämistä Lahteen tukevat työelämäkontaktit jo opintojen aikana, harjoittelu- ja opinnäytetyömahdollisuudet, puolisoiden

työllistymisen tuki, kansainväliset arjen palvelut sekä yritysten aktiivinen osallistuminen osaajapolkujen rakentamiseen. Lahden vahva liikunta- ja kulttuuritarjonta vahvistaa arjen vetovoimaa ja tekee kaupungista kiinnostavan paikan opiskella, työskennellä ja jäädä.

Pitovoima alkaa rakentua jo opintojen aikana. Opiskelija tarvitsee varhain kokemuksia siitä, että Lahdessa on kiinnostavia työnantajia, uramahdollisuuksia ja yhteisöjä. Tätä voidaan vahvistaa harjoittelujen, opinnäytetöiden, opiskelijatöiden ja yritysprojektien avulla. Kun työelämäyhteydet, opiskelijaelämä, asuminen ja yhteisöllisyys tukevat toisiaan, Lahti näyttäytyy luontevana paikkana työllistyä, yrittää ja jäädä.

Tämän onnistuminen edellyttää kaupungin, korkeakoulujen, opiskelijajärjestöjen, yritysten sekä kulttuuri- ja urheilutoimijoiden yhteistyötä. Yhteistyön avulla opintojen aikaiset kokemukset, arjen palvelut ja vapaa-ajan mahdollisuudet voidaan koota kokonaisuudeksi, joka vahvistaa opiskelijoiden suhdetta Lahteen myös valmistumisen jälkeen.

### TKI-vetoinen kasvu

TKI-toiminta eli tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta on yritysten uudistumisen ja kilpailukyvyn tärkeä perusta. Päijät-Hämeessä TKI-toiminnan laajuus on kuitenkin vielä monelta osin vaatimatonta. Maakunta jää jälkeen esimerkiksi kansallisen ja EU:n TKI-rahoituksen saannissa sekä TKI-toiminnan määrässä. Lahdella on silti hyvät edellytykset vahvistaa TKI-vetoista kestävää kasvua. Näitä edellytyksiä ovat vahva teollinen perusta, kasvava korkeakoulusektori ja Lahden tunnustettu ympäristöedelläkävijyys.

Alueen TKI-toiminnan ja yritysten kilpailukyvyn vahvistaminen edellyttää nykyistä tavoitteellisempaa yhteistyötä ja alueen TKI-vetoisen kasvun identiteetin kirkastamista. TKI-vetoisen kasvun tueksi tarvitaan yhteinen suunnitelma, joka laaditaan kaupungin, korkeakoulujen, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on lisätä TKI-toiminnan vaikuttavuutta ja kasvattaa Lahteen ja Päijät-Hämeeseen suuntautuvaa TKI-rahoitusta. Strategiset kärjet ja ympäristöedelläkävijyys muodostavat työn keskeisen perustan.

Yritysten ja korkeakoulujen yhteistyö on keskeinen keino vahvistaa Lahden TKI-vetoista kasvua. LUT-yliopisto on toteuttanut Lahdessa tutkimuskeskusmallia, jossa yritykset ja yliopisto kehittävät ratkaisuja yhdessä. Sähköisen liikenteen, tekoälyn ja kestävän rakennetun ympäristön teemoissa toimii jo tutkimus- ja kehitysalustoja. Mallin vahvuus on, että se kokoaa

veturiyritykset, tutkimusosaamisen ja pk-yritykset saman teeman ympärille. Tutkimuskeskusmallia voidaan hyödyntää myös muissa strategisissa kärjissä.

Tutkimus- ja kehitysympäristöistä saadaan eniten hyötyä, kun niihin osallistuu veturiyritysten lisäksi laajasti pk-yrityksiä. Lahden kannalta keskeistä on madaltaa pk-yritysten kynnystä osallistua TKI-toimintaan, testata uusia ratkaisuja, hyödyntää korkeakouluosaamista ja rakentaa tutkimuksesta liiketoimintaa. Tätä tukevat käytännönläheiset toimintamallit, joissa pk-yritykset pääsevät mukaan yhteisiin kokeiluihin, opinnäytetöihin, pilotointeihin ja kehityshankkeisiin ilman raskasta hallinnollista kynnystä.

Jos tämä onnistuu, tutkimusyhteistyö vahvistaa sekä alueen TKI-intensiteettiä että pk-yritysten kykyä uudistua, kansainvälistyä ja nousta osaksi vahvempia arvoketjuja. LAB-ammattikorkeakoululla ja Business Lahdella on tässä tärkeä tehtävä. Niiden roolina on saada yhä enemmän pk-yrityksiä mukaan TKI-toimintaan ja kehittää yritys-tutkimusyhteistyön toimintamalleja. Samalla alueen TKI-työtä kannattaa kytkeä vahvemmin osaksi kansallista innovaatiotoimintaa.

**Kampus osana elävää kaupunkia**

LUT-kampuksen mahdollinen siirto Ranta-Kartanon alueelle olisi Lahdelle merkittävä kaupunkikehittämisen ratkaisu. Se toisi yliopistokaupungin kasvun lähemmäs keskustaa, Vesijärveä, satamaa, Sibeliustaloa sekä liikunnan, urheilun ja kulttuurin ympäristöjä. Kampus ei olisi vain korkeakoulujen tila, vaan yritysten, opiskelijoiden, tutkijoiden, palvelujen ja kaupunkielämän yhteinen kohtaamispaikka.

## 3. Ympäristökaupunkiedelläkävijyys

Ympäristökaupunkiedelläkävijyys tukee Lahden kestävää kasvua, kun ilmasto- ja luontotavoitteet kytketään elinvoimaan, investointeihin, osaamiseen, yritysten uudistumiseen ja asukkaiden arkeen.

Lahden tavoitteena on olla Suomen ensimmäinen hiilineutraali suuri kaupunki, edetä kohti luontopositiivisuutta sekä vahvistaa kestävän liiketoiminnan edellytyksiä ja toimintaympäristöä. Hiilineutraalius on tärkeä välitavoite. Pitkällä aikavälillä tavoitteena on kaupunki, joka vähentää päästöjä, vahvistaa luonnon tilaa ja tuottaa ratkaisuja, joilla on merkitystä myös Lahden ulkopuolella. Tämä tarkoittaa ilmastopositiivisuutta, luontopositiivisuutta ja luontoterveyden edelläkävijyyttä.

Ilmastonmuutos vaikuttaa yhä enemmän siihen, miten Lahtea kannattaa rakentaa, uudistaa ja kasvattaa. Kestävän kasvun on vahvistettava sekä päästöjen vähentämistä että kaupungin kykyä varautua muuttuvan ilmaston vaikutuksiin. Tämä koskee rakennettua ympäristöä, luontoa, vesistöjä, infrastruktuuria ja arjen palveluja. Käytännössä se tarkoittaa varautumista esimerkiksi sään ääri-ilmiöihin, hulevesiin, kuumuuteen, kuivuuteen ja luonnon tilan muutoksiin. Samalla kaupunki voi kehittää luontopohjaisia ratkaisuja, kestävää rakentamista ja uutta liiketoimintaa tukevia toimintamalleja.

Lahden ympäristökaupunkiajattelussa luonnolla on myös itseisarvo. Luonnon monimuotoisuutta, vesistöjä, metsiä ja kaupunkiluontoa ei pidä vahvistaa vain siksi, että ne lisäävät hyvinvointia, vetovoimaa tai liiketoimintaa. Ne ovat osa kaupungin vastuuta elävästä ympäristöstä ja luonnon kantokyvystä. Monimuotoinen luonto on myös kaiken kestävän kasvun perusta. Ilman toimivia ekosysteemejä, puhdasta vettä, tervettä maaperää ja luonnon uusiutumiskykyä taloudellinen kasvu ei voi olla kestävää.

Kasvun näkökulmasta ympäristökaupunkiedelläkävijyys vaikuttaa kolmella tavalla. Ensinnäkin ilmasto- ja luontotavoitteet tekevät kaupungin toimintaympäristöstä ennakoitavamman ja kestävämmän. Tämä vahvistaa yritysten ja investoijien luottamusta. Toiseksi kaupungin hankinnat, kaavoitus, investoinnit ja kokeiluympäristöt voivat synnyttää kysyntää vähähiilisille, kiertotalouteen perustuville ja luontopohjaisille ratkaisuille. Kolmanneksi vahva ympäristöprofiili lisää Lahden vetovoimaa asukkaiden, opiskelijoiden, osaajien, yritysten ja muiden kumppaneiden silmissä.

Lahden ympäristöedelläkävijyys ja korkeakoulujen kestävyyspainotukset voivat houkutella alueelle yrityksiä, jotka kehittävät kestävää liiketoimintaa. Tätä yhteyttä kannattaa edelleen vahvistaa. Sijoittuminen Lahteen ja alueen verkostoihin on osalle yrityksiä yksi kilpailukykyyn vaikuttava tekijä. Samalla kaupungin päätöksenteon on turvattava luonnon monimuotoisuutta, vesistöjä ja kaupunkiluontoa pitkällä aikavälillä.

Rakennettu ympäristö on keskeinen paikka toteuttaa ympäristökaupunkiedelläkävijyyttä. Siinä kohtaavat ilmasto- ja luontovaikutukset, asukkaiden arki, kaupungin ohjauskeinot sekä yritysten ratkaisut. Vähähiilinen rakentaminen, korjausrakentaminen, materiaalien kierto, luontopohjaiset ratkaisut ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen kannattaa kytkeä kaavoitukseen, hankintoihin, investointeihin ja yritysyhteistyöhön.

Kaupungilla on kaksi roolia. Se mahdollistaa uusia ratkaisuja esimerkiksi kokeiluilla, hankinnoilla ja kehitysalustoilla. Samalla se kantaa vastuuta viranomaisena, palvelujen järjestäjänä ja strategisena ohjaajana. Kaupungin on varmistettava, että ympäristöhyödyt ovat pitkäjänteisiä, mitattavia ja oikeudenmukaisesti jakautuvia. Yritykset, korkeakoulut, yhteisöt ja asukkaat ovat tässä työssä kumppaneita, jotka kehittävät, käyttävät ja levittävät ratkaisuja.

Luontoterveys, puhdas vesi, viheralueet ja luontoon perustuvat palvelut voivat yhdistää asukkaiden hyvinvoinnin, matkailun, kestävän ruokajärjestelmän, terveysteknologian ja luontoavusteiset palvelut. Samalla on tärkeää muistaa, että luonnon hyvinvointi ei ole vain palvelujen tai kasvun väline. Se on Lahden kestävän tulevaisuuden perusta.

## Muut kestävää kasvua vauhdittavat tekijät

### 1. Elävä kaupunki ja pitovoima

Elävä kaupunki täydentää kärkiohjelmien kasvulogiikkaa tuomalla mukaan arjen laadun, kaupunkielämän ja kiinnittymisen näkökulman. Sen tehtävänä on varmistaa, että elinkeinojen uudistuminen, yliopistokaupungin kasvu ja ympäristökaupunkiedelläkävijyys näkyvät myös viihtyisänä, saavutettavana ja yhteisöllisenä kaupunkina, jossa ihmiset haluavat asua, opiskella, työskennellä, yrittää ja viettää aikaa.

Lahdessa tämä tarkoittaa sujuvaa liikkumista, saavutettavia palveluja, monipuolisia kohtaamispaikkoja, asumisen vaihtoehtoja sekä kulttuurin, liikunnan, tapahtumien ja kaupunkiluonnon muodostamaa arjen vetovoimaa. Nämä vahvuudet kytkeytyvät erityisesti keskustaan, mahdolliseen Ranta-Kartanon kampukseen, Vesijärveen, satamaan, urheiluun, kulttuuriin ja paikallisiin palveluihin.

Lahden elinvoima rakentuu ihmisistä: nykyisistä ja tulevista asukkaista, opiskelijoista, tutkijoista, työntekijöistä, yrittäjistä, kansainvälisistä osaajista, vierailijoista ja palvelujen käyttäjistä. He vahvistavat kaupungin arkea, yhteisöjä, työelämää ja uudistumista omilla valinnoillaan ja osallistumisellaan.

Lahteen kiinnittyminen syntyy työn, asumisen, palvelujen, kotoutumisen, yhteisöjen ja sujuvan arjen yhteisvaikutuksesta. Siksi elävän kaupungin kehittäminen ei ole erillinen viihtyisyysteema, vaan osa opiskelijoiden, osaajien ja muiden asukkaiden veto- ja pitovoimaa.

## 2. Kestävä väestönkasvu osana elinvoimaa

Väestönkasvu vahvistaa Lahden elinvoimaa silloin, kun se kytkeytyy osaamiseen, työpaikkoihin, investointeihin ja pysyvään kiinnittymiseen kaupunkiin. Lahden viimeaikainen kasvu on perustunut pitkälti nettomaahanmuuttoon. Siksi on tärkeää, että työikäiset ihmiset, opiskelijat ja kansainväliset osaajat löytävät Lahdesta työn, arjen palvelut ja syitä jäädä.

Korkeakouluopiskelijat, kansainväliset osaajat ja heidän perheensä ovat Lahdelle keskeisiä kasvuryhmiä. Pysyvää asettumista vahvistavat koulutusta ja osaamista vastaavat työmahdollisuudet, sujuvat viranomais- ja kotoutumispalvelut, perheiden arkea tukevat ratkaisut sekä selkeä yhteys työllisyys-, elinvoima- ja yrityspalveluihin.

Ikääntyminen muuttaa Lahden palvelutarpeita, mutta samalla se voi kasvattaa paikallista palvelutaloutta ja luoda uusia kasvumahdollisuuksia. Aktiivinen ja palveluja käyttävä ikääntyvä väestö vahvistaa paikallista kysyntää esimerkiksi hyvinvointi-, terveys-, asumis-, kulttuuri-, liikunta- ja arjen palveluissa. Lahti voi olla vetovoimainen asuinpaikka ikääntyville ja eläköityville ihmisille, jos kohtuuhintainen asuminen, saavutettava kaupunkirakenne, liikkumisen mahdollisuudet, luonto, kulttuuri ja arjen palvelut kytkeytyvät sujuvaksi kokonaisuudeksi. Näin ikääntyminen voidaan nähdä paitsi palvelutarpeiden kasvuna myös paikallista kysyntää, palveluyrityksiä ja työpaikkoja vahvistavana tekijänä.

## 3. Läpileikkaavat tekijät

Rahoitus, data ja kumppanuudet ratkaisevat, miten kasvun ajurit viedään käytäntöön. Ne vaikuttavat yhtä aikaa elinkeinojen uudistumiseen, yliopistokaupungin vahvistumiseen, ympäristökaupunkiedelläkävijyyteen ja elävän kaupungin kehittämiseen. Siksi niitä kannattaa tarkastella yhtenä läpileikkaavana kokonaisuutena.

Quadruple helix -toimintamalli tarkoittaa, että kaupunki, yritykset, korkeakoulut sekä asukkaat ja palvelujen käyttäjät kehittävät ratkaisuja yhdessä. Rahoitus, data ja kumppanuudet ovat vaikuttavia, jos ne tukevat tätä yhteistä tekemistä. Malli auttaa kokoamaan kärkiohjelmien tavoitteet, kasvun ajurit ja arjen tarpeet samaan kehittämisen tapaan. Näin ratkaisut perustuvat myös asukkaiden, opiskelijoiden, yritysten ja palvelujen käyttäjien kokemuksiin.

### Rahoitus kasvun mahdollistajana

Rahoitus ratkaisee, pystyykö Lahti viemään kasvun ajurit kokeiluista pysyviksi investoinneiksi, yritysten kasvuksi ja tutkimusavauksiksi. Keskeisiä rahoituslähteitä ovat kansallinen julkinen

rahoitus, EU-ohjelmat, yritysten omat investoinnit, yksityinen pääoma sekä julkisen ja yksityisen sektorin yhteiset rahoitusmallit. Business Lahden ja kaupungin tehtävänä on auttaa yrityksiä hyödyntämään erityisesti kilpailtua julkista rahoitusta nykyistä enemmän. Erityisen tärkeää on vahvistaa rahoitusta startupien, pk-yritysten sekä tutkimuksesta ja kehittämistyöstä syntyvien uusien yritysideoiden ja liiketoiminnan kasvuun.

**Datatalous ja tiedolla johtaminen**

Datatalous on Lahdelle kasvun mahdollistaja, koska data voi yhdistää tutkimuksen, teollisuuden, ympäristöjohtamisen, kaupungin päätöksenteon ja uudet palvelut. Korkeakoulujen tutkimus, tekoälyn ja datatalouden kehitysalustat, teollinen data, ympäristödata ja datakeskuksiin liittyvät investoinnit muodostavat tälle perustan. Dataa voidaan hyödyntää esimerkiksi tuotannon optimoinnissa, päästöjen seurannassa, luontotiedossa, liikkumisessa, kaupunkikehityksessä ja uusissa liiketoimintamalleissa. Datatalous on samalla keino uudistaa kaupungin omaa toimintaa ja vahvistaa alueen yritysten kasvua.

**Kansainväliset, kansalliset ja alueelliset kumppanuudet**

Kumppanuudet auttavat viemään kasvun ajurit käytäntöön. Kansainväliset verkostot avaavat Lahdelle tutkimus-, rahoitus- ja investointikanavia. Kansallinen yhteistyö vahvistaa vaikuttamista esimerkiksi TKI-rahoituksessa, korkeakoulupolitiikassa, liikenneinvestoinneissa ja energiasääntelyssä. Seudullinen yhteistyö kokoaa sijoittumispalvelut, teollisuuspuiston, yritysverkostot, osaajapalvelut ja edunvalvonnan yhteiseksi kasvua tukevaksi kokonaisuudeksi.

Kärkiohjelmien toimeenpanossa olennaista on varmistaa, että kasvun ajurit ja muut kasvua vauhdittavat tekijät eivät jää erillisiksi kehittämiskohteiksi. Uudistuva elinkeinotoiminta, kasvava yliopistokaupunki ja ympäristökaupunkiedelläkävijyys vahvistavat toisiaan, kun tavoitteet, toimenpiteet, vastuut, rahoitus ja seuranta kytketään yhteen. Näin kärkiohjelmat muodostavat Lahdelle yhteisen suunnan, jota voidaan johtaa, seurata ja päivittää pitkäjänteisesti.